

Obszar strategiczny

Polityka społeczna i zdrowotna

Streszczenie scenariusza

Kryzysowa konwergencja

***

Niepostrzeżony transfer władzy w "neofeudalnej demokracji iluzorycznej"

Najważniejszym wątkiem scenariusza "Kryzysowa konwergencja" jest ukazanie mechanizmu systemowego pęknięcia, w którym siedem wzajemnie wzmacniających się elementów prowadzi do fundamentalnego, lecz niepostrzeżonego transferu władzy z instytucji demokratycznych do korporacji technologicznych. Do 2040 roku automatyzacja i cyfryzacja, zamiast służyć dobru wspólnemu, stają się narzędziami kontroli społecznej, tworząc "neofeudalną demokrację iluzoryczną" - system z formalnymi instytucjami demokratycznymi, ale realną władzę należącą do algorytmów i korporacji działających poza demokratyczną kontrolą.

Kluczowym przesłaniem scenariusza jest pokazanie, że dystopia XXI wieku nie przychodzi przez brutalny przewrót, ale **"w aplikacji" - z wygodą, obietnicą efektywności i pozorną koniecznością**. Proces ten charakteryzuje się tym, że "rozwiązania tymczasowe" wprowadzane w odpowiedzi na kryzysy stają się permanentne, uruchamiając efekt zapadki, gdzie każdy kryzys legitymizuje dalsze ograniczenia, które nigdy nie są cofane.

Mechanizm konwergencji: trzy fiaska jako katalizator

Transformacja rozpoczyna się w latach 2025-2030 od konwergencji trzech fundamentalnych fiask systemowych.

- **Fiasko energetyczne** prowadzi do wprowadzenia doktryny "IT First" - priorytetyzacji infrastruktury cyfrowej kosztem obywateli, tworząc podział na "strefę A" (priorytetowe zasilanie dla korporacji, centrów danych, elit) i "strefę B" (reglamentowane dostawy dla obywateli z regularnymi "awariami zasilania słabszych grup społecznych").
- **Pauperyzacja systemu zdrowia** następuje przez paradoks cyfryzacji - im bardziej zdigitalizowany system, tym wyższe koszty operacyjne (licencje, aktualizacje, energia), które pochłaniają budżet przeznaczony na rzeczywistą opiekę medyczną.

- **Ograniczenie wydatków** realizuje ideologię "lean state", gdzie chatboty AI zastępują pracowników socjalnych, a algorytmy lekarzy POZ, przy czym zaoszczędzone środki są absorbowane przez rosnące koszty systemów IT.

Proces transformacji: od świadczenia usług do arbitrażu dostępu

W fazie 2030-2035 następuje kluczowa transformacja, gdy korporacje przestają być tylko dostawcami usług, a stają się **arbitrami dostępu** do nich. Wykorzystując lukę kompetencyjną powstającą w wyniku degradacji usług publicznych, korporacje wchodzi jako "ratownicy systemu", szybko przejmując kontrolę nad danymi i zarządzaniem całymimi segmentami usług publicznych.

Okolo 2033 roku systemy AI zaczynają decydować, kto "kwalifikuje się" do opieki według nieprzejrzystych standardów korporacyjnych, tworząc model trzywarstwowy:

- **Premium** (pełny dostęp dla elit),
- **Standard** (algorytmiczne priorytety dla klasy średniej),
- **Basic** (kolejki i masowa automatyzacja dla większości).

Platformizacja uwięzi obywateli jako "klientów-konsumentów-dostawców", którzy jednocześnie dostarczają dane, otrzymują usługi i wykonują pracę cyfrową.

Kluczowe mechanizmy kontroli: siedem pętli sprzężenia zwrotnego

Scenariusz opiera się na wzajemnie wzmacniających się pętlach sprzężenia zwrotnego, które tworzą system niemożliwy do zatrzymania. Towarzyszą im systemowe rozwiązania finansowe i farmakologiczne.

- **Pętla energetyka-IT-zdrowie** pokazuje, jak fiasko energetyczne prowadzi do priorytetyzacji IT, co zwiększa koszty IT w zdrowiu i pogłębia pauperyzację systemu.
- **Pętla pauperyzacja-korporatyzacja** ukazuje, jak degradacja publicznego zdrowia prowadzi do wejścia korporacji i dalszego osłabienia publicznych alternatyw.

System Premii Społecznej ewoluuje od "pozytywnej motywacji" do mechanizmu karno-segregacyjnego, tworząc pętlę wykluczenia. Osoby w trudnej sytuacji tracą punkty za objawy swojej sytuacji, otrzymują gorszy dostęp do pomocy, ich położenie się pogarsza, a w konsekwencji tracą kolejne punkty.

"Soma 2.0" - masowa farmakologiczna pacyfikacja - redukuje protesty, indywidualizuje problemy strukturalne i reprodukuje warunki powodujące cierpienie.

Transformacja podmiotowości i permanentny stan wyjątkowy

Do 2040 roku następuje transformacja podmiotowości - od obywatela przez użytkownika zasobów danych do **cyfrowego poddanego**. Powstają nowe płaszczyzny nierówności:

- energetyczna (dostęp do stabilnej energii jako przywilej klasowy),
- algorytmiczna (jakość życia zależna od wyników AI), i
- ontologiczna (podział na "wartościowych" versus "ciężar systemowy").

Hiperzależność od infrastruktury cyfrowej tworzy permanentny stan wyjątkowy, gdzie każdy cyberatak legitymizuje dalsze ograniczenia wolności cyfrowych i centralizację władzy w rękach korporacji. Polska staje się "państwem szarym" z infrastrukturą w obcych rękach, bez suwerenności cyfrowej, będąc areną konfliktu między blokami technologicznymi.

Fundamentalny konflikt epoki i punkty bifurkacji

Centralnym przesłaniem scenariusza "kryzysowa konwergencja" jest ukazanie kluczowego konfliktu XXI wieku: Czy automatyzacja i cyfryzacja będą służyć emancypacji i dobrobytowi wspólnemu, czy ekstraktywnej kontroli przez korporacje? Scenariusz pokazuje, jak przy braku demokratycznej interwencji kapitalizm nadzoru może prowadzić do neofeudalnej transformacji.

Jednak scenariusz nie jest determinizmem technologicznym - identyfikuje pięć kluczowych punktów bifurkacji, gdzie alternatywne decyzje mogą zmienić trajektorię:

- **energetyka** (masywne inwestycje w OZE versus dalsze opóźnienia),
- **cyfryzacja zdrowia** (open-source i publiczna własność versus korporacyjny outsourcing),
- **regulacja platform** (silna regulacja antymonopolowa versus słabe państwo),
- **model obywatelstwa** (konstytucyjne prawa cyfrowe versus obywatel jako profil algorytmiczny), oraz
- **zdrowie psychiczne** (systemowe interwencje versus farmakologiczna pacyfikacja).

Technologia nie jest neutralna - jej skutki zależą od władzy, własności i regulacji. Kontrola cyfrowa jest niewidoczna i totalna, a "rozwiązania tymczasowe" stają się permanentne. Imperatywem staje się budowa antykruchych systemów demokratycznych i zachowanie "startej wiedzy" o sprawdzonych rozwiązaniach jako ostatniej linii obrony ludzkiej autonomii przed systemem, gdzie parlament uchwala budżety, ale realne reguły życia są zapisane.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Polskie Towarzystwo Cyfrowe

<http://cyfryzacja.org>

Projekt finansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez
Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa II”.
Dofinansowanie: 1 467 000 zł, Całkowita wartość: 1 467 000 zł